

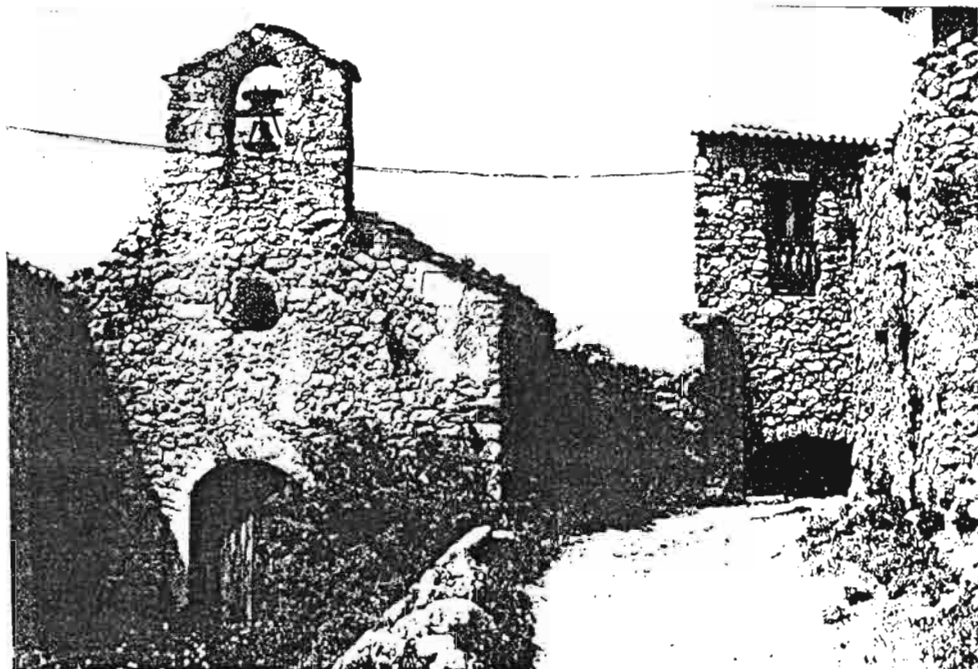
TRA V E S S A D A D E C A T A L U N Y A A P E U19ª ETAPA TUIXENT - LA SEU D'URGELL (21,1 Km , 43 participants)

FORNOLS DE CADÍ

/25 de Maig del 1986/

En un dia que promet ser bó, partim a les sis del matí de Vilanova 43 marxadors en un autocar del MONNIC. El trajecte fins a Tuixent, passa per l'autopista A7, Martorell, Manresa, Solsona, Coll de Jou, Port del Comte i el coll de Port, on ens aturem per esmorzar en el restaurant del mateix nom. Són prop de les nou del matí, i les portes encara resten tancades; els amos que viuen al darrera l'edifici, se n'adonen de la presència nostra; i amb molta diligència ens obren les portes, ens atenen i ens serveixen les begudes.

Acabat l'esmorzar, pugem a l'autocar que ens porta fins a Tuixent, davant mateix del bar "FARRAGETES". A les 10 en punt comencem la marxa anant cap a la part inferior del poble en direcció al riu (el GR no passa per dins el poble). Enfilem, doncs, la pista de terra que va de Tuixent a la Seu, aigües avall, i per la riba dreta del riu Mola. Passem per un pont sobre el riu Josa; refusem una carretera que ens portaria a Josa i a Gósol; continuem paral·lels al riu, i amb el sol cremant-nos el clatell. El sol i la calor

FORNOLS - CARRER PER ON PASSA EL GR-7

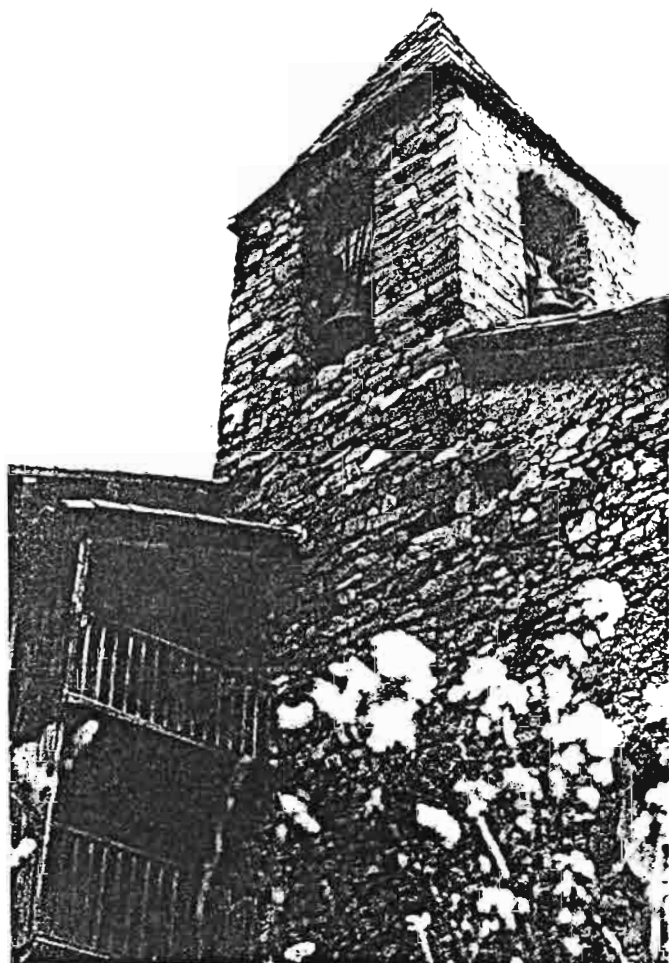
ens han de fer la guitza avui; alguns marxadors ho remarcaran amb llurs fets anecdòtics que relatarem més endavant.

Continuem per la pista de la Seu; trobem a mà dreta la carretera que puja a Cornellana; continuem vorejant el riu fins al Molí de Fòrnols (1020); situat a l'aiguabarreig del riu Lavansa i el barranc de Ribanegra, es actualment una granja ramadera; i prova d'això és la quantitat de cossis o portadores de llet que veiem a la vorera del camí, esperant el camió de la recollida, ensems de la pestilenta olor dels femers i les quadres que hem de respirar els marxadors de la travessada.

A partir d'aquí, deixem la carretera que seguíem, per situar-nos al costat dret del barranc de Ribanegra i enfilar-nos per un sender que descriu amples ziga-zages fins arribar al llom d'una carena on el sender, tot costerut, la segueix fins al poble de Fòrnols, lloc on fem la primera parada de reagrupament i descans. Son dos quarts de dotze del migdia. Estem agrupats en el carrer de la Font, davant d'uns rentadors públics, amb la data gravada del 10-11-1934. A la dreta tenim una font d'aigua on al damunt

es llegeix literalment: " añ 1857 ".

El poble de FÒRNOLS DE CADÍ (1285 m.) és enlairat en un petit turó sobre el vessant dret del riu de Lavansa. Les cases tenen teulats a doble vessant, balconades de fusta a la façana i eixides amb arcs als darreres. Són agrupades entorn de l'església parroquial de Sant Climenç. Aquesta església, reconstruïda en època moderna (conserva encara un dels murs romànics), té un campanar de torre sobre un angle de la façana; aquesta té un portal adovellat i un ócul rodó a sobre. S'hi conserva una còpia moderna d'una imatge romànica i un fragment d'un retaule gòtic dedicat a Sant Climenç. Al poble hi ha la capella del Roser, barroca, i no gaire lluny, restes de l'antic castell de Fòrnols. El 1960 hi havia 75 habitants, 37 el 1970, 25 el 1981 i 21 el 1984.

FÒRNOLS - CAMPANAR DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL

Joan Coromines creu que el nom de Fòrnols ve de la forma llatina fŭrnŭlos, diminutiu plural de 'forn', aplicat potser a coves en forma de forn més aviat que a veritables forns.

Sortim de Fòrnols per un camí planer en principi i pujador després;

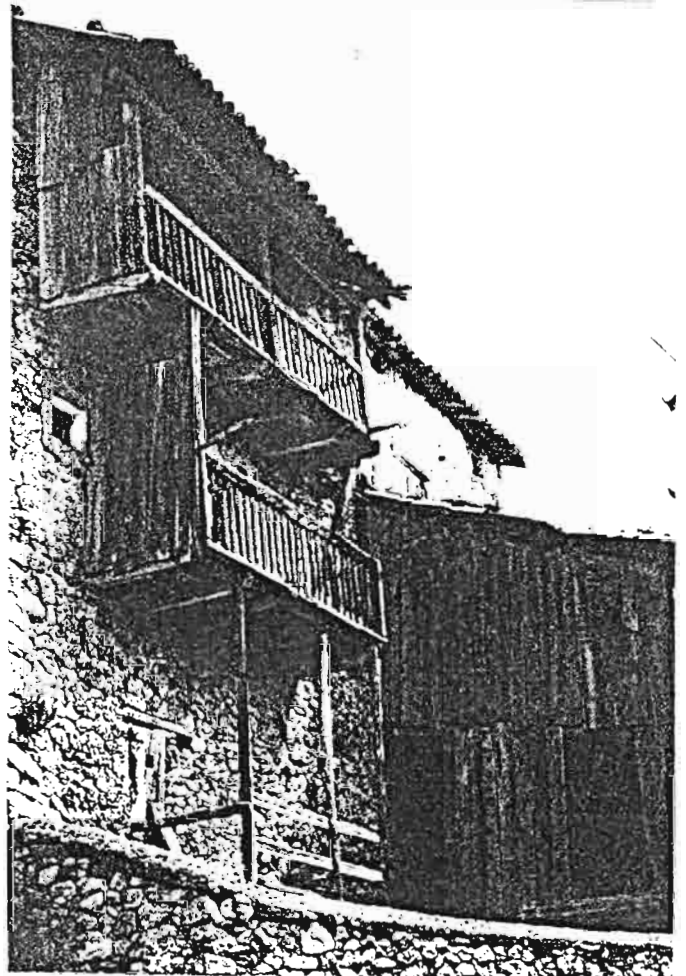
és, a voltes, empedrat i, en un punt, completament perdut per culpa d'un camp llaurat que el travessa; és l'antic camí Ral de la Seu d'Urgell a Fòrnols del Cadí. Més endavant trobem la carretera d'Adraén que seguim un tros, i tornem a enfil·lar el camí vell que segueix recte fins a una collada (1410 m.). D'aquí anem cap el riu per un camí de carro, que es converteix en corriol, travessant

la carretera d'Adraén per finalment arribar al riu Doné que travessarem per un pontet de fusta. En aquest paratge encisador fem la segona parada de descans. És la una del migdia.

I qui diu que no aguantarem la calor?, doncs.... ja tenim el Rafael Dichós banyant-se al riu, i que n'és de viu!; és el nadador de la travessada i socorrista oficial en cas d'accident.

Reemprenem la marxa enfilant-nos per l'altre vessant fins a trobar un altra cop el

camí vell; ara més penjat sobre la vall que resta a la dreta, al fons veiem les cases d'Adraén, agregat al municipi de Fòrnols. Trobem, a l'esquerra, una font que brota ran de terra; és necessària molta paciència per proveir-se d'aigua en aquest tipus de deu. De tant en tant trobem petits bosquets aïllats que ens salvaguarden dels raigs solars; hi ha qui s'adapta un mocador al clatell - el Tolomano i s'ha muller s'han ficat uns barrets d'ala ampla - .

FÒRNOLS - BALCONADES DE FUSTA

COLL DE CREUS - PARADA DE DESCANS I CONTEMPLACIÓ DE LA PANORÀMICA

Trobem un sender a la dreta que mena a Adraén en mitja horeta; el refusem tot continuant la pujada. Quasi al capdemunt hi ha una masia que segons la guia-descripció és deshabitada; i veiem un cotxe davant la porta i moviment de gent.

Arribem al coll de Creus (1420 m. d'altitud). Són les dues de la tarda. Fem una altra parada de descans i de contemplació de la panoràmica. Guaitem la Seu i la vall del Segre, el Pirineu andorrà, el Monteixo i la Pica d'Estats ¿.....?; es discuteix, si ho és o no ho és, amb en Salvador Butí, en Vicens Carbonell i l'Alfred Contreres; lo que si han quedat d'acord, és en la composició geològica d'aquest coll; format per gres sorrec barrejat amb llenques de pissarra.

Ja els núvols apareixen tapant-nos del sol esferaiador, cosa que hom agraeix. Davallem, doncs, per la ràpida baixada fent molts revolts en un terreny molt erosionat. Passem per un bonic grau; el camí és rocallós, davant nostre hi ha el turó de Bastida, que el vorejem. Des d'aquí el camí esdevé carreter; també vorejem el Rebollar un altre turó similar a l'anterior.

CAPITELLS DE LA PORTALADA DE PONENT DE LA CATEDRAL D'URGELL

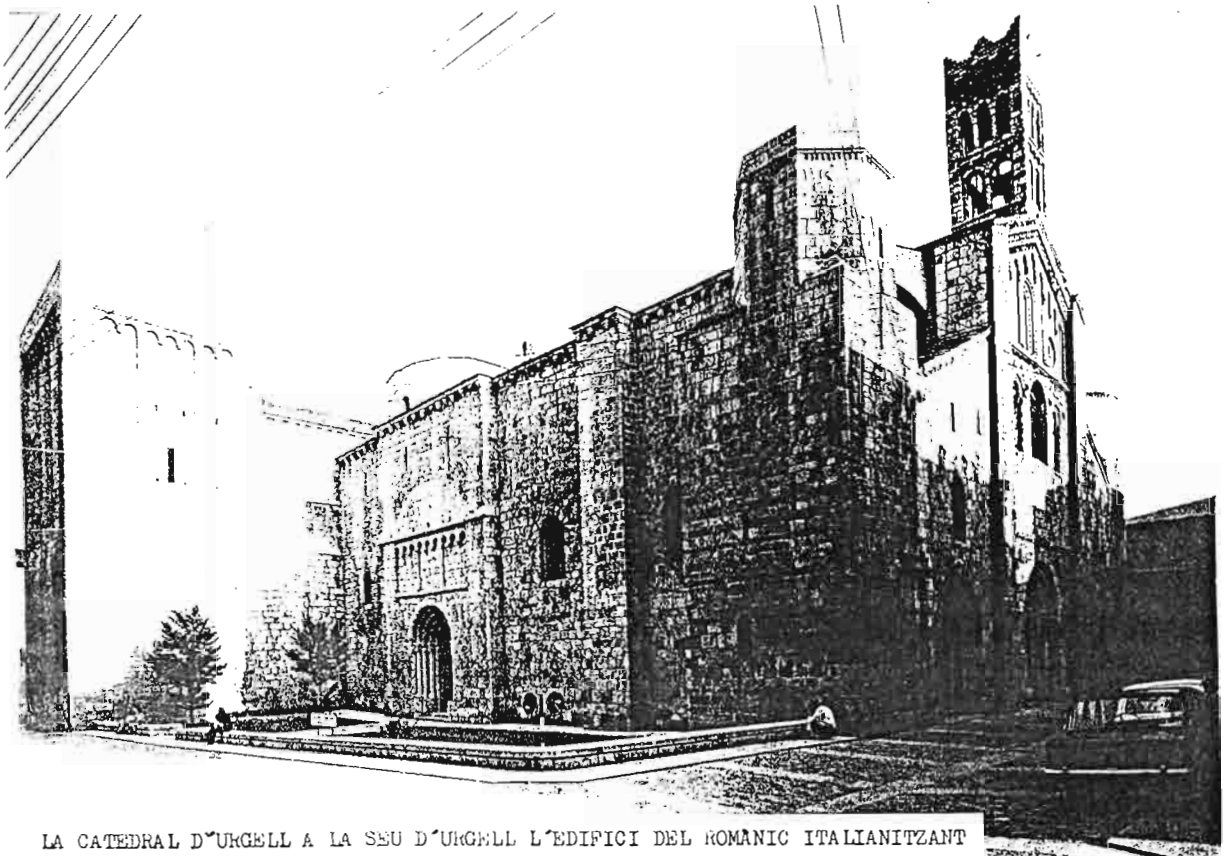
Passem molta estona per la carena de la serra; deixem a l'esquerra un camí que mena a l'ermita de Segar. La pista ens porta al poble de Bastida, tot fent grans revolts per salvar el desnivell; però agafant un seguit de dreceres que ens fa guanyar temps i camí; i a més hi anem trobant la senyalització del GR-7.

Fem parada per dinar en el poble de Bastida, en una placeta on hi ha la font i els rentadors públics. Són les quatre de la tarda; només arribar veiem l'Esteve Sivill tot pàl·lid i sense ganes de dinar; és sens dubte les conseqüències de la calor i també de la ràpida baixada que ha fet, ! Esteve, no es pot matar tot el que és gras.....! Mentre dinem, jo que estic ran dels salzeigs, mantinc conversa amb una dona que renta la llana de les ovelles; m'explica que això de la llana no ho pot rentar a casa, ja que està prohibit; a la vegada que se sorprén de tanta gent, jo li explico el que fem i el camí que seguim travessar tot Catalunya. La pobre dona no deuria quedar massa convençuda que per allà hi passés un camí tant important...

Situat en un serrat proper a la serra del Cadí hi ha el poble de

LA BASTIDA D'HORTONS (950 m.), a l'esquerra del barranc de Pedralapenya. Hi havia 22 habitants el 1981 (36 el 1970). S'hi dreça l'església parroquial de Santa Coloma, rectangular amb un campanar de torre quadrat. Hi hagué l'antic castell de la Bastida, dels vescomtes de Castellbò. El lloc d'Ortone és documentat en l'acta de consagració de la catedral d'Urgell. Al fossar de la Bastida, als afores del poble, hi ha l'església vella de Santa Coloma, trapezoïdal i molt reformada, coberta amb encavallades de fusta.

Acabats de dinar sortim del poble de La Bastida pel costat de l'església; agafem dreceres travessant dues vegades la pista d'accés al poble, fins arribar al fons del barranc on la pista ja no revolteja, seguint de dret fins la Seu d'Urgell. Poc abans de travessar el riu Segre, un reg per aspersió ens ocasiona una improvisada dutxa que el caminant agraeix, fet que alguns aprofiten encara per remullar-se amb placidesa.

LA CATEDRAL D'URGELL A LA SEU D'URGELL L'EDIFICI DEL ROMANIC ITALIANITZANT
MÉS IMPORTANT DE CATALUNYA

Fassem el riu Segre sobre un pont entrant a la ciutat pel camí de la Palanca, que continua per la rambla. Son les cinc de la tarda; ens arribem fins a la catedral per visitar-la; resta tancada, un rètol indica que els dies festius és només de deu a dues. Visitem el carrer dels Canonges, el carrer Major, les mesures del gra, etc.; prenem un refresco i a les sis ens disposem a pujar als autocars; hem d'esperar fins a dos quarts de set perquè en Jordi Martí Isern i llur xicota han perllongat un xic més la ruta turística.....!

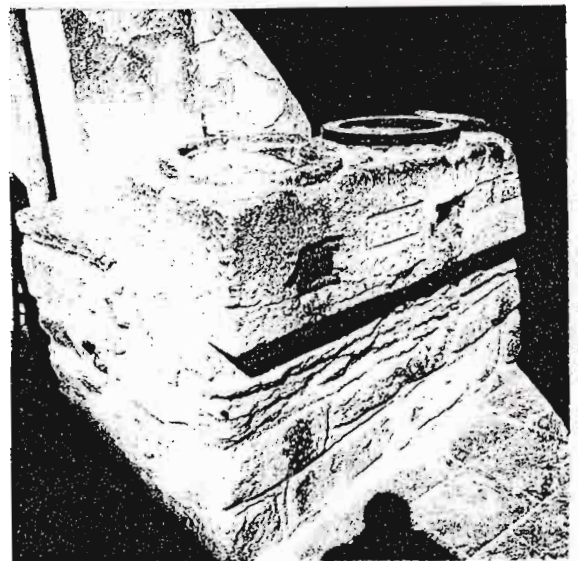
La ciutat de la SEU D'URGELL (691 m.), centre i capital de la comarca de l'alt Urgell, seu episcopal i cap de partit judicial, és situada a l'interfluvi del Segre i el Valira, poc abans de la seva confluència damunt una petita terrassa fluvial que és continuació del pla de les Forques.

El nucli antic de la ciutat actualment és delimitat a tramuntana per una aglomeració urbana de cases i carrerons. En aquest nucli, d'origen ben antic, hom ha suposat l'existència d'una mota de fortificació.

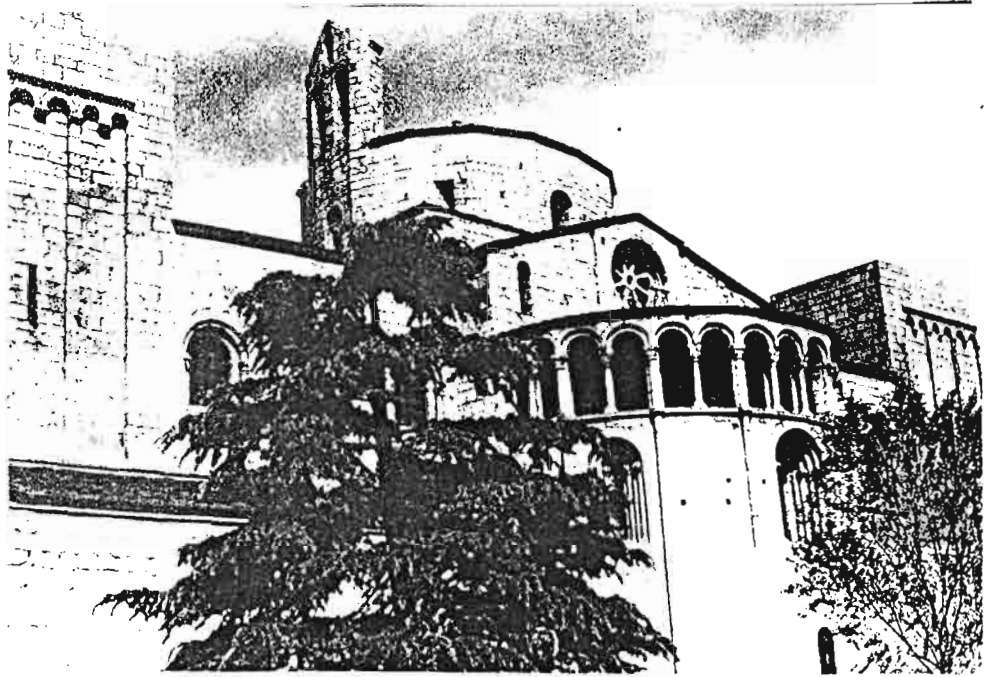
L'edifici més notori i monumental del nucli an-

tic de la Seu, entorn del qual s'ordena aquesta part de la ciutat, és la catedral d'Urgell, dedicada a Santa Maria. Bastida al mateix lloc que les dues anteriors que són documentades, la catedral és una fortalesa imponent, que moltes vegades ha estat el darrer lloc de resistència.

La catedral d'Urgell, es un edifici que data del segle XII, ro-

LES ANTIGUES MESURES PUBLIQUES DE GRA
DE LA SEU D'URGELL

L'EXTREM DE LLEVANT DE LA CATEDRAL D'URGELL

mànic, únic a Catalunya per la seva unitat de construcció en un estil pur italianitzant. És una basílica de tres naus i transsepte molt llarg (amb cúpula sobre el creuer), en el qual s'obren cinc absis a llevant, però només el central sobresurt exteriorment, mentre que els laterals s'inscriuen en el gruix del mur. Les voltes són de carró, reforçada la de la nau central i d'aresta les laterals. Hi ha cinc portals, tres a la façana principal de ponent i els altres a tramuntana i a migdia; aquests són els més decorats, possiblement de segle XIII. Dues torres octogonals emmarquen el frontispici, ornamentat a la part superior per arcuacions i sanefes i, sobre el portal principal, dos lleons molt deteriorats. Dues torres majors, rectangulars, s'alcen a banda i banda del transsepte.

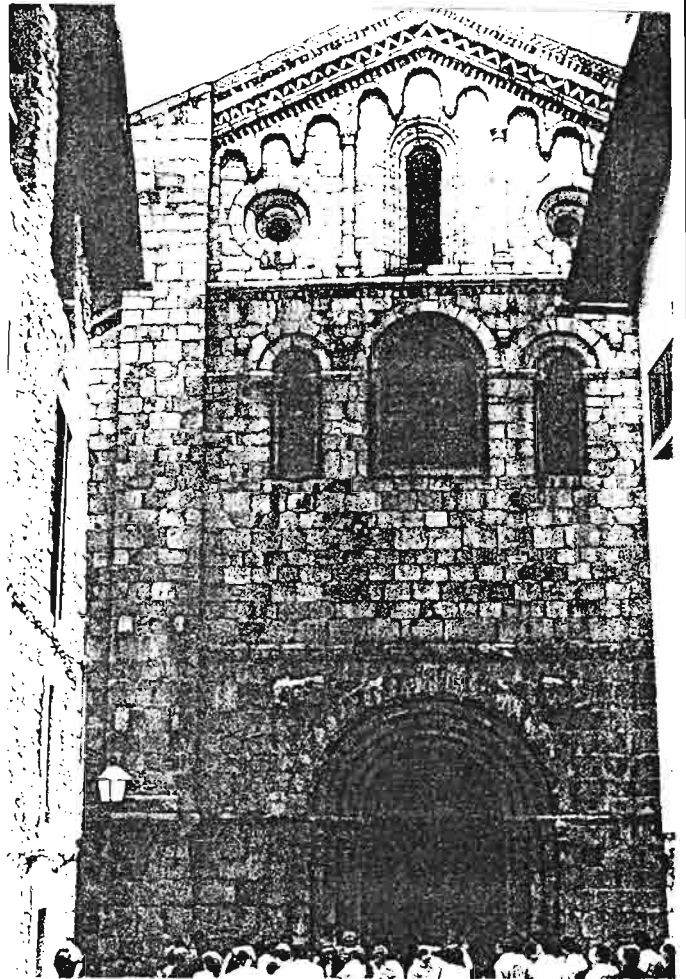
Presideix l'església la imatge romànica de la Mare de Déu, patrona de la ciutat, talla policromada del segle XIII. És situada dins l'absidiol de l'altar major. Bé que actualment hom tendeix a anomenar-la la Mare de Déu d'Urgell, el nom popular és el de la Mare de Déu

d'Andorra, perquè segons la tradició hi havia estat amagada durant la invasió sarraïna.

El carrer dels Canonges, es de destacar pel seu posticat tot ell en les dues bandes. Hi ha arcs de mig punt, però els més característics són els apuntats. El carrer Major és potser encara de més valor arquitectònic que el dels Canonges, de regust classicista de gran interès pel moment en què es realitzà, bàsicament al segle XV. Tota la banda de ponent i del nord és porticada (per aixó actualment s'ha convertit en el carrer comercial per excel·lència).

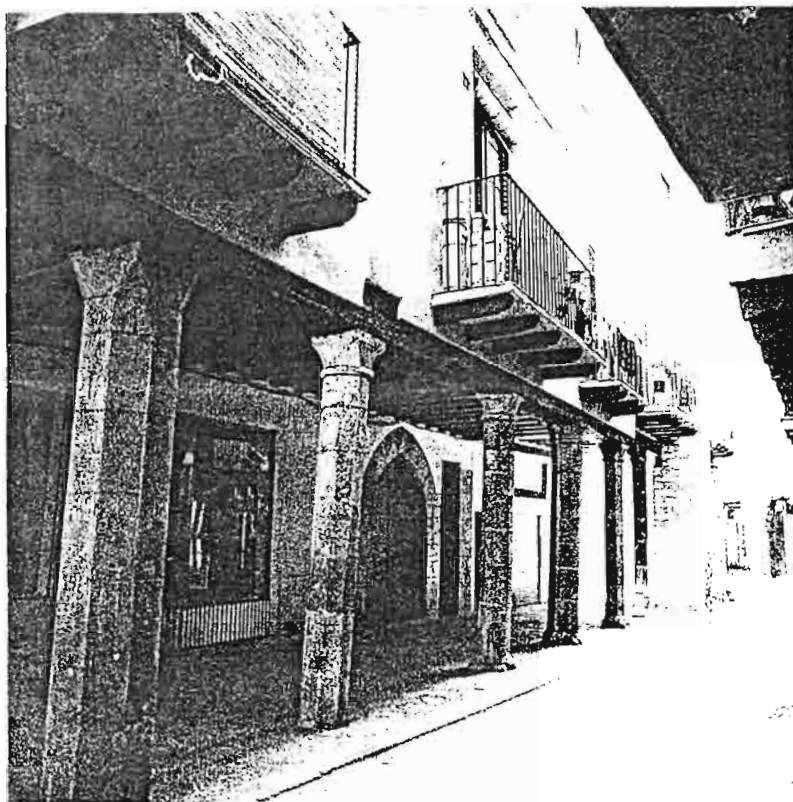
Els orígens de la Seu d'Urgell. La primitiva Orge-llia, esmentada per Plini i Estrabó, era situada en el camí de Julia Lybica (Llívia) a Ilerda (Lleida), damunt el turó de Castellciutat, baluard estratègic que domina el pas obligat del camí per la vall del riu. La seva situació estratègica fa que estigui rodejada de castells i antigues fortificacions. La seva història comença segurament a Castellciutat, car als inicis de la Reconquesta era coneguda com a "Vicus" (ciutat nova) "Urgelli" de la qual es dedueix que fou en un principi un raval d'aquella.

La Seu d'Urgell, avui dia molt puixant, té una població d'uns 10000 habitants.

FAÇANA DE LA PART DE PONENT

Tornem, doncs, per Ollana i Calaf, tot fent una paradeta prop dels Prats de Rei, al restaurant PRATS-JARDI; enfilem per Martorell, l'auto-pista A7 i fins a Vilanova i la Geltrú. Són les deu del vespre quan ens acomiadem fins la propera sortida.

D'atzur, la Verge Maria d'argent, nimbada d'or, asseguda a un tron d'or amb l'infant Jesús d'argent agafat al seu coll i nibat d'or, i portant un ram floronat de tres flors de lis d'or a la mà dreta i un bàcul episcopal també d'or a la sinistra (emprat el 1493).

EL CARNER PORTICAT DELS CANONGES, A LA SEU D'URGELL, AMB EL CASAL DIT CAL ROGER, ON HI HAVIA LES ANTIGUES CASES CANONICALS

BIBLIOGRAFIA: Gran Geografia Comarcal de Catalunya

Vol. 16 L'Alt Urgell

Senders de gran recorregut GR-7

Santuari del Miracle La Seu d'Urgell

Ramon Casas i Vidal

